

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Organizacja nauczania języka obcego nowożytnego w szkole ponadgimnazjalnej w kontekście nowej podstawy programowej i nowych ramowych planów nauczania

I. Podstawa programowa a nauczanie języków obcych w szkołach ponadgimnazjalnych.

Od roku szkolnego 2009/2010 uczniowie klas pierwszych gimnazjum, zgodnie z nową podstawą programową i zmienionymi ramowymi planami nauczania, rozpoczęli obowiązkową naukę dwóch języków obcych. W kwietniu 2012 r. uczniowie ci przystąpili do egzaminu gimnazjalnego z języka obcego nowożytnego, którego uczyli się w szkole jako przedmiotu obowiązkowego na poziomie podstawowym, a jeżeli uczyli się tego języka również w szkole podstawowej, także na poziomie rozszerzonym (84% gimnazjalistów przystąpiło do egzaminu z języka obcego również na poziomie rozszerzonym). Warto w tym miejscu przypomnieć, że wyniki trzeciej części egzaminu gimnazjalnego (część dotycząca języka obcego nowożytnego) na poziomie rozszerzonym będą po raz pierwszy brane pod uwagę w rekrutacji uczniów do szkół ponadgimnazjalnych na rok szkolny 2018/2019 (§ 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych).

Tak więc najważniejszym działaniem decydującym obecnie i w ciągu najbliższych lat szkolnych o tym, do której grupy językowej o określonym poziomie nauczania powinien być zakwalifikowany uczeń szkoły ponadgimnazjalnej, powinien być wynik przeprowadzonej przez szkołę diagnozy.

Diagnozę prowadzącą do podziału uczniów na grupy wg stopnia zaawansowania znajomości języka obcego można przeprowadzić w formach przyjętych przez szkołę i może ona polegać np. na analizie wyników nauczania w gimnazjum (ocena na świadectwie ukończenia gimnazjum i wynik egzaminu gimnazjalnego) oraz testu diagnostycznego przeprowadzonego w szkole w pierwszych dniach września.

Podziału na grupy pod względem zaawansowania znajomości języka można też dokonać już w trakcie nauki w szkole (np. po pierwszej klasyfikacji śródrocznej - wówczas to jej wyniki mogą decydować o podziale na grupy).

Taka kwalifikacja do grupy językowej będzie z punktu widzenia dalszej edukacji językowej najważniejsza dla konkretnego ucznia umożliwiając mu rozwój umiejętności w grupie uczniów reprezentujących zbliżony poziom kompetencji językowych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przykład.

Wynik diagnozy może pokazać, że dwaj absolwenci gimnazjum, którzy uczyli się w gimnazjum języka obcego nowożytnego na poziomie „III.0” (i w zasadzie powinni obaj zostać zakwalifikowani w liceum lub technikum do grupy językowej realizującej program nauczania na poziomie „IV.1” w zakresie podstawowym) mają taki poziom kompetencji językowych, że jeden z tych uczniów zostanie zakwalifikowany do grupy językowej z poziomem „IV.1p.”, a drugi do grupy z poziomem „IV.0”.

Z drugiej strony może mieć miejsce również taki przypadek, że uczeń który nie uczył się w gimnazjum jakiegoś języka obcego nowożytnego (ale uczył się go w szkole podstawowej, samodzielnie lub w formach pozaszkolnych) zostanie zakwalifikowany do grupy realizującej nauczanie na poziomie „IV.1p.” (lub nawet „IV.1r.”), gdyż taki poziom jego kompetencji językowych ustalono w wyniku diagnozy.

Kwalifikowanie do odpowiednich grup językowych absolwentów gimnazjum, którzy uczyli się języka obcego na poziomie „III.1” powinno odbywać się analogicznie do opisanego wcześniej przykładu uczniów, którzy uczyli się języka obcego na poziomie „III.0”.

II. Ramowe i szkolne programy nauczania a nauczanie języków obcych w szkołach ponadgimnazjalnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 204), uczniowie liceum ogólnokształcącego i technikum mają obowiązek realizacji odpowiedniej liczby przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym. Jednym z tych przedmiotów może być język obcy nowożytny, na nauczanie którego w zakresie rozszerzonym przewidzianych jest dodatkowo (poza co najmniej 450 godzinami przeznaczonymi na nauczanie 2 języków w zakresie podstawowym) nie mniej niż 180 godzin w cyklu kształcenia. Nauczanie języka obcego nowożytnego w zakresie rozszerzonym powinno rozpocząć się w klasie pierwszej liceum i technikum.

Każdy język nowożytny nauczany w liceum i technikum, bez względu na to czy jest nauczany w zakresie podstawowym czy rozszerzonym (zawierającym w sobie także treści zakresu podstawowego) jest jednym przedmiotem z jedną oceną klasyfikacyjną albo w zakresie podstawowym albo rozszerzonym.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania język obcy nowożytny przewidziany w szkolnym planie nauczania zarówno na poziomie „IV.0” jak i na poziomach „IV.1p.” i „IV.1r.” (w rozumieniu rozporządzenia w sprawie podstawy programowej) może być realizowany w zakresie rozszerzonym jako jeden z 2-4

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przedmiotów - wtedy na nauczanie tego języka przewidziane jest dodatkowo co najmniej 180 godzin w cyklu kształcenia.

Przykład.

W szkole nauczane będą dwa języki obce nowożytny: język francuski dla początkujących na poziomie „IV.0” i język angielski na poziomie „IV.1p”. Na pierwszy z tych języków dyrektor szkoły przewidział 300 godzin (10 godzin tygodniowo w cyklu kształcenia), a na drugi 150 godzin (5 godzin tygodniowo w cyklu kształcenia). Ponadto w szkolnym planie nauczania ustalono, że oddział w którym nauczane są te 2 języki będzie je realizował w zakresie rozszerzonym czyli zwiększonym wymiarze godzin- po 180 godzin na każdy z nich. Uczniowie tego oddziału będą więc realizowali język francuski w wymiarze 480 godzin (16 godzin tygodniowo) w cyklu kształcenia a język angielski w wymiarze 330 godzin (11 godzin tygodniowo) w cyklu kształcenia.

Uwaga.

Programy nauczania dopuszczone do użytku szkolnego w tym oddziale powinny uwzględniać opanowanie przez uczniów wymagań opisanych w podstawie programowej na poziomie IV.0 podczas 480 godzin nauczania w przypadku języka francuskiego i na poziomie IV.1 podczas 330 godzin w przypadku języka angielskiego.

Istotnie jest, że jeśli w trakcie realizacji dopuszczonych w tym oddziale programów nauczania języków obcych nauczycieli zauważą, że uczniowie opanowali umiejętności zaplanowane w programie powinni dokonać modyfikacji programu rozszerzając je o wymagania z zakresów wyższych- odpowiednio „IV.1p” i „IV.1r”.

Informacja o zakresie i poziomie nauczania języka obcego znajdzie się zarówno na świadectwie szkolnym promocyjnym, jak i na świadectwie ukończenia szkoły orazw arkuszu ocen.

W omawianym przykładzie z językiem francuskim i językiem angielskim na świadectwie szkolnym znajdą się następujące informacje:

- na pierwszej stronie świadectwa oba te języki znajdą się wśród przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym;
- na drugiej stronie przy języku francuskim będzie zaznaczony poziom „IV.0”, a przy języku angielskim poziom „IV.1p.”

W przypadku wzmiankowanej wyżej modyfikacji programów nauczania zapis na stronie drugiej zależny będzie od skali modyfikacji- jeśli założy się w niej spełnienie przez uczniów wszystkich wymagań z poziomu wyższego – taki poziom (odpowiednio „IV.1p.” i „IV.1r.”) zostanie wpisany na świadectwie.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zważywszy na zakres wymagań ustalonych w podstawie programowej dla zakresu „IV.1r.” na nauczanie języka obcego w tym zakresie powinno się przeznaczyć dodatkowo 180 godzin w cyklu kształcenia (uznając ten przedmiot za nauczany w zakresie rozszerzonym w rozumieniu przepisów o ramowych planach nauczania).

III. Poziom nauczania języka obcego a zróżnicowany poziom kompetencji językowych uczniów.

W przypadku kiedy ze względu na ograniczenia organizacyjne i bardzo zróżnicowany poziom kompetencji językowych uczniów niemożliwe jest dokonanie podziału na grupy uczniów prezentujących zbliżony poziom umiejętności, wskazane jest stosowanie następujących zasad:

- wszyscy uczniowie oddziału/ grupy realizują ten sam, wskazany przez nauczyciela i dopuszczony przez dyrektora, program nauczania zawierający wymagania zgodne z poziomem ustalonym w podstawie programowej („IV.0”, „IV.1p” lub „IV.1r”) i uwzględniający specyfikę oddziału,
- program powinien zawierać procedury zapewniające indywidualizację nauczania, w szczególności uzupełniania braków przez uczniów mających niższy od przeciętnego w danym oddziale poziom kompetencji językowych oraz nabywanie nowych umiejętności przez uczniów mających ponadprzeciętne (dla oddziału) kompetencje, w tym sposób korzystania z podręcznika i/lub innych materiałów dydaktycznych
- wybór podręcznika zależy od nauczyciela- przy czym może on wskazać jeden podręcznik lub kilka podręczników (w zależności od potrzeb i możliwości uczniów) z listy dopuszczonych przez MEN lub nie wskazywać żadnego podręcznika.

Opracowano w projekcie „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego” jako próba odpowiedzi na najczęściej zadawane przez dyrektorów i nauczycieli kierowane do Ośrodka Rozwoju Edukacji i Ministerstwa Edukacji Narodowej.